

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה בדבר מתן פטור בתנאים להסדר כובל

בין השותפות במאגר הגז 'תמר' ובין חברת החשמל לישראל בע"מ

1. פתח דבר

לפני בקשה למתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן – **"החוק"**), להסכם בין חברת החשמל לישראל בע"מ (להלן: **"חברת החשמל"**) ובין השותפות בחזקת תמר דלק קידוחים - שותפות מוגבלת (**"דלק קידוחים"**), אבנר חיפושי גז ונפט - שותפות מוגבלת, ישראלמקו נגב 2 – שותפות מוגבלת; דור חיפושי גז – שותפות מוגבלת (להלן: **"דור"**) וחברת Noble Energy Mediterranean LTD. (להלן: **"נובל"**), לאספקת גז טבעי ממאגר הגז 'תמר', הצפויה להתחיל במהלך שנת 2013 (**"ההסכם"**). השותפות בחזקת תמר ייקראו להלן יחד: **"שותפות תמר"**.

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתן האפשרית על התחרות בשווקים הרלוונטיים ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ולמיזוגים, שוכנעתי כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, כי אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו וכי אין ההסדר פוגע פגיעה של ממש בתחרות בשוק. מטעמים אלו ראוי ההסדר לפטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: **"חוק ההגבלים העסקיים"**) בכפוף לשורה של תנאים ובשל הנימוקים שיפורטו להלן.

2. רקע

מצבורי הגז הטבעי אשר התגלו בשנים האחרונות בשטחי המים הכלכליים של ישראל חוללו שינוי במשק האנרגיה הישראלי, אשר נהג להתבסס בעיקר על שימוש במוצרי נפט ופחם לייצור אנרגיה. כיום, הגז הטבעי משמש כמקור אנרגיה מרכזי בשל יתרונותיו, המתבטאים בניצולת גבוהה של אנרגיה וזיהום אוויר נמוך, יחסית למקורות אנרגיה אחרים. בהתאם לנתונים שבפניי, הביקוש לגז טבעי הלך וגבר בעשור האחרון ואף צפוי לגבור משמעותית בשנים הקרובות.

תמר הינו מאגר הגז הטבעי היחיד בשטחי המים הכלכליים של ישראל, המסוגל לספק גז טבעי למשק הישראלי בשנים הקרובות, וזאת לאור התרוקנותו הצפויה של מאגר ים-תטיס. כבר במהלך שנת 2012, חתמו שותפות תמר על הסכמים לאספקת גז טבעי עם חברת החשמל שהינה צרכנית הגז הטבעי הגדולה והמשמעותית ביותר במשק הישראלי. כמו כן, נחתמו הסכמים לאספקת גז טבעי בין שותפות תמר לבין יצרני חשמל פרטיים המייצרים ומוכרים חשמל ישירות לחברת החשמל או ללקוחות פרטיים וכן חברות תעשייתיות אשר הקימו בחצרותיהן מערכות

קוגנרציה אשר נועדו לספק קיטור וחשמל לתפעול העצמי השוטף¹ (להלן: "לקוחות תמר"). זאת, בעוד שתמר טרם החלה להפיק ולספק גז טבעי למשק הישראלי בפועל, ושכאמור צפויה להתחיל לספק גז במהלך שנת 2013.²

מלבד ההסכם נשוא בקשת הפטור דנא, על פי המצגים שהובאו לפניי נכון למועד מתן החלטתי זו, שותפות תמר התקשרו בהסכמים לאספקת גז עם צרכני הגז הבאים: חברת דליה אנרגיות כח בע"מ; אשדוד אנרגיה ורמת נגב אנרגיה מקבוצת אדלטק בע"מ; קבוצת נייר חדרה, חברת משאב בע"מ ופז בית זיקוק אשדוד בע"מ. הסכמים אלו עמדו לנגד עיני בעת מתן החלטה זו (להלן: "הסכמי הגז").

עד לחודש אפריל 2012, אספקת הגז למשק הישראלי התבצעה על ידי שני מקורות לאספקת גז בלבד: פרויקט ים תטיס שבשליטת קבוצת דלק ונובל, וכן על ידי חברת הגז המצרית-ישראלית East Mediterranean Gas S.A.E (להלן: "EMG").³ ברם, אספקת הגז מ-EMG נתקלה בקשיים כבר במהלך שנת 2011 והופסקה כליל במהלך חודש אפריל 2012. במקביל, פרויקט ים תטיס מצוי בשלבי התכלות מתקדמים כך שאספקת הגז ממנו צפויה להיפסק במהלך שנת 2014 וממילא כיום מספק פרויקט ים תטיס גז טבעי אך ורק ללקוחות שכבר חתמו על חוזים לאספקת הגז הטבעי בעבר, כך שלא צפויה עוד אספקת גז מפרויקט ים תטיס לצרכנים חדשים. אמנם, מלבד תמר, קיימים מאגרי גז נוספים שעשויים להתגלות⁴ כמאגרים לאספקת גז טבעי, אך אלו טרם הוכרזו כמאגרים ברי הפקה ועל כן, הסתברות יכולת ההפקה והשיווק של גז טבעי מאותם מאגרים עדיין מוטלת בספק.

נסיבות אלו הביאו לכך שהתחרות המוגבלת ממילא בענף הגז הטבעי הצטמצמה עוד יותר, וכיום שותפות תמר צפויה להיות ספק הגז הבלעדי במשק הישראלי, אף עוד בטרם החלה לספק גז טבעי בפועל.

¹ יצוין, כי חלק מהמפעלים המייצרים חשמל בתהליכי קוגנרציה לשימוש עצמי, מוכרים את עודפיהם לחברת חשמל. מפעלי קוגנרציה מצויים כיום בבית הזיקוק לנפט חיפה; מפעלי נייר חדרה; מפעלי ים המלח ועוד.

² בימים אלה מקיים הממונה על ההגבלים העסקיים שימוע להכרזה על שותפות תמר כמונופול באספקת גז טבעי.

³ יצוין, כי קבוצות אמפל ומרחב שבשליטת יוסי מימן מחזיקות בכ-20% מהזכויות בחברת EMG.

⁴ חלק ממאגרים אלה הוכרו כתגליות. להגדרות ולסוגי הזכויות המוענקים לגופים העוסקים בתחום הנפט והגז הטבעי והנוגעים לתחום זה (היתרים מוקדמים, רישיונות וחזקות) וכן להרחבה בעניין אישור הממונה על ענייני הנפט לעניין הוכחת יכולת הפקה מסחרית, וכן בעניין חובות הקדיחה, הפיתוח, ההפקה והשיווק החלות על הגופים העוסקים בתחום הנפט והגז - ראה את חוק הנפט, התשי"ב – 1952 (להלן: "חוק הנפט").

3. הצדדים להסדר

הצדדים להסדר

חברת החשמל עוסקת בייצור חשמל ובאספקתו ומוכרזת כבעלת מונופולין באספקת חשמל, בהולכת חשמל ובחלוקתו ובמתן שירותי גיבוי לצרכני חשמל ויצרניו⁵. חברת החשמל מוגדרת כ"ספק שירות חיוני" כהגדרת מונח זה בחוק משק החשמל, התשנ"ו – 1996 (להלן: "**חוק משק החשמל**") והיא כפופה להוראותיו, אשר בכללן, קבועה חובתה של חברת החשמל לספק את מלוא הביקוש לחשמל במדינת ישראל. מלבד פעילותה של חברת החשמל בתחום ייצור החשמל, הולכתו וחלוקתו לצרכנים, היא עוסקת במקביל בהקמת התשתיות הנדרשות לפעילויות אלה.

כמו כן, חברת החשמל מבצעת רכישת חשמל מיצרני חשמל פרטיים המוכרים את האנרגיה המיוצרת על ידם.

חברת החשמל תלויה במידה רבה באספקת גז טבעי. מאז החלה חברת החשמל לעשות שימוש בגז טבעי לייצור חשמל, נרשמה ירידה משמעותית בעלויות ייצור החשמל, לעומת ייצורו באמצעות מזוט או סולר. בהתאם לנתוני חברת החשמל, עד סוף שנת 2010 חסכה חברת החשמל למשק הלאומי כ-35 מיליארד ₪ בעלויות סל הדלקים כתוצאה מהמעבר לשימוש בגז טבעי. חיסכון זה הועבר, בהתאם לפרסומי חברת החשמל, לצרכני החשמל באמצעות הורדת תעריף החשמל⁶.

השותפות בחזקת תמר⁷:

א. **דלק קידוחים ואבנר** - שותפויות מוגבלות הפועלות בתחום חיפוש גז טבעי ונפט ונשלטות על ידי קבוצת דלק בע"מ ("**קבוצת דלק**"). קבוצת דלק הינה חברה ציבורית הנסחרת בבורסה לניירות ערך בתל אביב ובבעלותה זכויות בהיתרים ורישיונות נוספים לחיפוש נפט וגז טבעי בישראל, הכוללים את הפרויקטים 'ים תטיס'; 'דלית'; 'לויתן'; 'דולפין'; 'תנין' ועוד. כמו כן, לקבוצת דלק זכויות בפרויקט 'בלוק 12' הכולל את מאגר הגז 'אפרודיטה' הממוקם בשטח המים הכלכליים של קפריסין.

ב. **נובל** - הינה חברה הרשומה באיי קיימן והשייכת לקבוצת Noble Energy Inc. העוסקת בחיפוש, הפקה ומכירת נפט גולמי וגז טבעי ברחבי העולם. יצויין, כי נובל הינה המפעילה בפרויקט פיתוח מאגר תמר.

⁵ ראה את ההכרזה בדבר קיום מונופולין: חברת החשמל לישראל בע"מ; 1999 **הגבלים עסקיים** 3001749.

⁶ ראה דין וחשבון שנתי על פי חוק חופש המידע לשנת 2010 של חברת החשמל בכתובת:

<http://www.iec.co.il/FreedomOfInformationAct/Documents/freedomOfInformation10.pdf>

⁷ ביום 22.8.2006 ניתן לשותפות תמר פטור מאישור הסדר כובל לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 **הגבלים עסקיים**, 5000445.

ג. **ישראל מקו** - עוסקת בחיפוש נפט וגז בישראל, והינה בעלת זכויות בחזקות וברישיונות יתמר', ו'דלית', 'שמשון' ו'דניאל'.⁸

ד. **דור** - נשלטת על ידי חברת דור אלון בע"מ. לדור אלון בע"מ זכויות ברישיונות מאגרי הגז יתמר' ו'דלית', ופעילותה כוללת בעלות בתחנות דלק וכן שיווק ואספקה של מוצרי דלק, הן לתחנות הדלק והן ללקוחות מוסדיים, תעשייתיים ופרטיים.

4. ההסדר והשפעתו על התחרות

ההסכם שבפניי מסדיר את תנאי אספקת הגז הטבעי בין שותפות תמר לחברת החשמל, למשך תקופה של 15 שנה או עד למיצוי הכמות החוזית. במסגרת ההסכם נקבעה עסקת בסיס, אשר במסגרתה שותפות תמר התחייבו לספק לחברת החשמל גז טבעי בכמות הנאמדת בכ- BCM 4.55 לשנה למשך 5 השנים הראשונות להסכם (להלן: **"התקופה הראשונה בעסקת הבסיס"**), שלאחריהן תרד הכמות ל- BCM 3.24 לשנה עד לתום תקופת ההסכם או עד למיצוי הכמות החוזית (להלן: **"עסקת הבסיס"** ו**"התקופה השנייה בעסקת הבסיס"** בהתאמה).

בנוסף, לחברת החשמל קיימת אופציה להגדלת כמות הגז הטבעי אותה תרכוש במסגרת ההסכם, שעל רצונה לממשה היא מחויבת להודיע עד ליום 2.4.2013 (להלן: **"האופציה"**). ככל שחברת החשמל תודיע על רצונה לממש את האופציה כאמור, שותפות תמר יהיו מחויבות מצדן להגדיל את קיבולת האספקה של גז טבעי ממאגר תמר, וזאת בתוך 4 שנים ממועד קבלת האישורים הנדרשים על פי ההסכם (להלן: **"הרחבת התשתית"**). כמות הגז הטבעי שתסופק לחברת החשמל בהנחה שתממש את האופציה, ממועד הרחבת התשתית ועד לתום תקופת ההסכם הינה כ- BCM 6.49 לשנה (להלן: **"תקופת האופציה"**).

כמו כן, ההסכם כולל התחייבות מצד חברת החשמל לשלם עבור כמות גז מינימלית אף בהיעדר צריכה בפועל, בדמות תניית Take or Pay בשיעור של 77%. כך למעשה, במהלך התקופה הראשונה בעסקת הבסיס מדובר בהתחייבות לרכוש כ- BCM 3.5 בשנה, ועם תחילת התקופה השנייה בעסקת הבסיס פוחתת התחייבות הרכישה לכ- BCM 2.5. כאמור, בהנחה שחברת החשמל תממש את האופציה, הרי שבתקופת האופציה חברת החשמל מחויבת לשלם עבור כמות גז טבעי שלא תפחת מכ- BCM 5 בשנה.

לאור האמור, הכמות החוזית הכוללת בהסכם, תלויה במימוש האופציה על ידי חברת החשמל, כך שחברת החשמל התחייבה לרכוש גז טבעי בהיקף מינימאלי כולל של כ- BCM 42.5 ובהיקף מקסימלי כולל של כ- BCM 78.

בהתאם למידע שבפניי, ההסכם דנא מאפשר לשותפות תמר לגייס את המימון הנדרש לצורך פיתוח מאגר תמר, וזאת באמצעות הבטחת הביקוש של חברת החשמל כפי שמשקף במסגרת עסקת הבסיס. במובן זה, מהווה חברת החשמל מעין "לקוח עוגן" של שותפות תמר.

⁸ ראה ה"ש 4 לעיל.

החשש התחרותי שההסדר מקים קשור בראש ובראשונה לשוק חיפוש הגז ואספקתו, נוכח העובדה כי משך ההסכם, וכפועל יוצא מכך, כמות הגז שחברת החשמל מתחייבת לרכוש במסגרתו מתוקף תניית ה-Take or Pay, מביאים לחסימת מרבית הביקוש לגז טבעי של חברת החשמל ב-15 השנים הקרובות. שכן, כמות הגז בהסכם הנקבעת על ידי שיעור ה-Take or Pay קובעת, הלכה למעשה, את היקף הביקוש הנחסם באותו הסכם מפניהם של ספקי גז מתחרים.

בנסיבות כאן, השוק הרלוונטי לבחינת השפעתו של ההסכם הוא השוק לאספקת גז טבעי לחברת החשמל. שכן, עמדתו היא שאין תחליפים של ממש לגז טבעי לחברת החשמל, וכן ברי וברור שביכולתו של מונופול היפותטי באספקתו של גז זה, ליישם אפליה מושלמת בין כל אחד ואחד מלקוחותיו. בתנאים אלו קמה הצדקה ברורה להגדרת שוק רלוונטי לכל לקוח בנפרד.⁹ משעמדנו על הגדרת השוק, ברי וברור שההסכם שלפניי מקשה עד מאוד את האפשרות של ספק גז עתידי להתחרות על הביקוש של חברת החשמל ובכך יש בו, בנוסחו הקיים, כדי להגביל את התחרות בשוק.

כאמור, בעת מתן החלטה זו, עמדו לפניי גם שאר הסכמי הגז. בדומה להסכם עם חברת החשמל, משכם של הסכמים אלה וכמויות הגז הטבעי הכלולות בכל אחד מהם בדמות תניית ה-Take or Pay, חוסמים הלכה למעשה את מרבית הביקוש לגז טבעי של כל אחד מן הצרכנים החתומים על ההסכמים למשך שנים רבות, באופן שעלול לפגוע בתמריץ לכניסתו של ספק גז טבעי נוסף בעתיד. למעשה, השפעתו התחרותית של ההסכם דנא, כמו גם השפעתו של כל אחד משאר הסכמי הגז הינה בחסימת חלק משמעותי מהביקוש של כל אחד מהם לגז טבעי במשק הישראלי בשנים הבאות.

על הבעייתיות הגלומה בהסכמים ארוכי טווח לאספקת גז טבעי והשפעתם על התחרותיות בשוק אספקת הגז, ניתן ללמוד מדבריו של המלומד Cameron בספרו Competition in Energy Markets:

"Contracts for gas supply have been concluded on terms which provide incentives to customers not to switch to alternative suppliers. These are long-term contracts with many years to run and which therefore lock in consumers who might otherwise seek to benefit from competition developing in the sector. Such contracts can also delay the ability of alternative suppliers to build up their market share to compete effectively, allowing incumbents to benefit from economies of scale in the gas supply market (the high cost of balancing and flexibility declines as supplied gas volumes increase). These contracts may therefore have the effect of foreclosing the markets to would-be market entrants. If the contracts are not indispensable to generate countervailing benefits to consumers, they may give rise to competition concerns".¹⁰

⁹ בעניין זה ראה את גילוי הדעת 1/11 בעניין הנחיות לניתוח תחרותי של מיזוגים אופקיים 2009: הגבלים עסקיים 5001543.

¹⁰Peter D. Cameron, *Competition in Energy Markets - Law and Regulation in the European Union* (2nd ed. 2007) – 325.

בנוסף לחשש לפגיעה התחרותית במקטע אספקת הגז הטבעי, קיים חשש עתידי הנוגע לתחרות במקטע ייצור החשמל ובין מפעלי התעשייה, אשר הגז הטבעי מהווה תשומה מרכזית בפעילותם השוטפת. חשש זה נובע מקיומה של מגבלת קיבולת בצינור ההולכה ובמתקן הקבלה של הגז הטבעי המצוי בחוף אשדוד, העלולה להתממש בשנת 2015 (להלן: "**מגבלת התשתית**").

על אף שכמויות הגז הטבעי במאגר תמר יכולות לספק את כלל הביקוש לגז טבעי במשק הישראלי לשנים הקרובות, מגבלת התשתית יוצרת מציאות של מחסור לפיה לא ניתן מבחינה טכנית לעשות זאת. על כן, במצב הנוכחי ונוכח מגבלת התשתית, הביקוש לגז טבעי בשנת 2015 צפוי להיות גבוה מכמות הגז שניתן לספק למשק כיום.

לצד החששות התחרותיים שהסדרים מעלים כאמור, יש ליתן את הדעת למאפייניו של ענף הגז הטבעי הכרוך בהשקעות הון עצומות, הן מצד ספקי הגז המשקיעים בחיפושי הגז ובהפקתו, והן מצד יצרני החשמל ומפעלי התעשייה (להלן: "**צרכני הגז הטבעי**") המשקיעים בהקמה ובהסבה של תחנות כוח להפקת אנרגיה בשימוש בגז טבעי. מאפיינים אלה מביאים הרבה פעמים לזהות אינטרסים בין ספק הגז וצרכן הגז, באשר לרצונם להתקשר בהסכמים ארוכי טווח הכוללים הבטחה של כמות גז מינימאלית, עליה מתחייב צרכן הגז לשלם אף אם לא צרך אותה בפועל. התחייבות זו נועדה להבטיח ביקוש מספק לצורך הבטחת המימון הנדרש לפרויקט הפקת הגז הטבעי, והיא אף מסייעת לצרכן הגז בהשגת המימון הדרוש לו, שכן היא מלמדת על הסתברות ההצלחה של הקמת המתקנים הדרושים לייצור אנרגיה, אשר נסמכים במידה רבה, על אספקה קבועה של גז טבעי.¹¹

ככלל, במסגרת בחינת ההשלכות התחרותיות של הסכמים לאספקת גז טבעי ממאגרים ותשתיות חדשים, נהוג להעניק משקל לאילוצי המימון (של הספק ושל הצרכן) ולהסתברות הסיכוי שהפרויקט לא ייצא אל הפועל כמתוכנן אם הצדדים לא יוכלו להבטיח את כמויות הגז הטבעי ואת משכו של הסכם אספקת הגז. עיכוב באספקת גז מתמר עלול בסבירות גבוהה לחייב את הלקוחות לרכוש מקורות אנרגיה יקרים באופן משמעותי, בין שמדובר בדלקים (סולר או מזוט) ובין שמדובר בגז ממקורות אחרים. זאת, להבדיל מחוזים לאספקת גז טבעי מתשתיות קיימות, אשר לגביהם, בדרך כלל, נעדרת ההצדקה בדבר הבטחת המימון לשם הקמת התשתית.¹²

להמחשה, במאגרי הגז הטבעי 'לוייתן', 'תנין' ו'דולפין' גז טבעי, אך הם טרם הוכרזו כמאגרים ברי הפקה. על פי המידע שלפניי, אספקת גז טבעי ממאגרים אלה עשויה להתחיל בשנת 2017 לכל המוקדם. אולם, פיתוחם כרוך כאמור בהשקעות הון עצומות. לפיכך, כניסתם (או כניסתה של כל תגלית דומה אחרת) לשוק בעתיד, מותנית, במידה רבה, בהבטחת ביקוש מספק, שיש בו לתמוך באפשרות השגת מימון לפיתוח המאגרים ולתמרץ יזמים בתחום להיכנס לשוק.

¹¹ Kim Talus "Long Term Natural Gas Contracts and Antitrust Law in the European Union and the United States", *Oxford Journals World Energy Law Bus* (2011) 4 (3): 260-315.

¹² J. Faull, A. Nikpay *the EC Law of Competition* (2nd ed. 2007) – 1462-1464.

בחינת ההשפעה התחרותית של ההסכם שלפניי צריכה להיעשות הן ביחס להשפעתו שלו על התחרות, נוכח היותה של חברת החשמל, כאמור, שוק רלוונטי לאספקת גז בפני עצמה, והן ביחס להשפעה הכוללת של הסכמי הגז על התחרות באספקת גז ובייצור חשמל.

לאור האמור, לאחר שבחנתי את ההסדר שלפניי, ואת הסכמי הגז אשר נחתמו על ידי שותפות תמר ואשר הובאו לעיוני, הגעתי לכלל המסקנה כי יש להעניק פטור להסדר בכפוף לשורה של תנאים. תנאים אלה נועדו להפיג את החששות התחרותיים שמעלה ההסדר שלפניי כשלעצמו וביחד עם שאר הסכמי תמר.

בטרם אגש לפירוט התנאים אעמוד בקצרה על המתווה הכללי אשר ממנו נגזרו התנאים שלהלן ועל הרציונל העומד בבסיסו.

לאור היותה של חברת החשמל כאמור, "לקוח עוגן" של שותפות תמר, ברי כי שינויים בהסכם זה צריכים להיעשות באופן שיצמצם במידת האפשר את הפגיעה העלולה להיגרם לשותפות תמר במימון הפרויקט ואת הפגיעה בפיתוחו. אולם יחד עם זאת, לאור היותה של חברת החשמל מונופול בייצור, אספקה והולכה של חשמל במשק הישראלי, הרי שלא ניתן להפריז במעמדה עבור ספקי גז טבעי עתידיים, ובחשיבות שבהותרת ביקוש שיורי מספק של חברת החשמל לעניין התמריצים שלהם להיכנס לשוק חיפוש הגז הטבעי ואספקתו למשק.

על כן, ראיתי לנכון להתנות החלטה זו בתיקון תנאי ההסכם, באופן שיעניק את האפשרות לחברת החשמל להפחית את כמות הצריכה האפקטיבית של גז טבעי, וזאת, כאמור, על מנת להותיר ביקוש לספק גז טבעי עתידי. הפחתת כמות הצריכה האפקטיבית תיעשה באמצעות פיצול תקופת האופציה הקיימת בהסכם, באופן שתינתן לחברת החשמל "נקודת יציאה" במועד בו צפוי להיכנס ספק גז טבעי לשוק, על ידי מתן הודעה עד למועד שבו סביר כי תהיה רמת וודאות ביחס לאפשרות כניסתו לשוק של ספק גז נוסף. בהתאם למנגנון זה, חברת החשמל תוכל להודיע על רצונה לממש את האופציה הקיימת בהסכם עד ליום 15.4.2013, אולם תקופת האופציה תקוצר כך שתסתיים בסוף שנת 2019. במקביל, תינתן לחברת החשמל האפשרות להודיע לשותפות תמר, עד ליום 15.4.2015, אם בכוונתה לממש את חלקה השני של האופציה, היינו, אם ברצונה להאריך את תקופת האופציה עד תום תקופת ההסכם.

כמו כן, תמר תידרש להביא לאישור מערך ההגבלים העסקיים את כל ההסכמים לאספקת גז טבעי בהם היא קשורה או תתקשר בעתיד.

מתווה זה עונה על הצורך של שותפות תמר בהבטחת הביקוש מצד חברת החשמל לצרכי מימון פיתוח המאגר, אשר נסמך בעיקרו על עסקת הבסיס שבהסכם. הותרת היקף משמעותי של ביקוש שיורי מצד חברת החשמל, אינו צפויה לפגוע בתמריצים הכלכליים של יזמים בתחום חיפוש הגז ואספקתו, ולכן מפיג את החשש מפגיעה בשוק חיפוש הגז ואספקתו.

בנוסף, מתווה זה אף אינו צפוי לעכב את כניסתה של תמר לשוק (דבר שהיה מוביל לרכישת מקורות אנרגיה אחרים ויקרים הרבה יותר), אלא מאפשר לה לצמצם את היקף ההתקשרות אשר נעשתה בתנאי שוק בהם קיים ספק גז טבעי יחיד, תוך יצירת הזדמנות לספק גז עתידי להתחרות מול שותפות תמר על הביקוש השיורי של חברת החשמל, ותוך מתן אפשרות לחברת החשמל לתחר בין יותר מספק אחד לגבי חלק מתקופת ההסכם.

5. התנאים

כדי למזער את החשש התחרותי הנובע מן ההסכם נשוא החלטה זו, החלטתי להתנות את מתן הפטור בתנאים הבאים:

א. הגדרות:

- "האופציה" – האופציה שניתנה לחברת החשמל בהסכם להודיע עד ליום 2.4.2013 על רצונה להגדיל את הכמות החוזית בתקופת ההסכם;
 - "ההסכם" – ההסכם מיום 14 במרץ 2012 אשר נחתם בין חברת החשמל לבין שותפות תמר לאספקת גז טבעי ממאגר 'תמר';
 - "הכמות היומית" – כמות הגז הטבעי היומית הקבועה בהסכם, אשר עשויה להשתנות בהתאם לביקושים של חברת החשמל ובהתאם לתנאים המפורטים בהסכם;
 - "הכמות השנתית" – כמות הגז הטבעי השנתית הקבועה בהסכם, אשר עשויה להשתנות בהתאם לזכויות הצדדים בהסכם, ובכלל זה בהתאם לזכותה של חברת החשמל להודיע על הגדלת הכמות בהתאם לאופציה;
 - "הממונה" – הממונה על ההגבלים העסקיים;
 - "חברת החשמל" – חברת החשמל לישראל בע"מ;
 - "מועד אספקת הגז הטבעי" – המועד החל בתום 90 יום מתחילת תקופת הניסיון וההרצה (Flow) של אספקת הגז הטבעי, כהגדרת מונח זה בהסכם;
 - "עסקת הבסיס" – כמויות הגז הטבעי הקבועות בהסכם בהנחה שלא תמומש האופציה;
 - "שותפות תמר" –
- (1) "דלק קידוחים" – דלק קידוחים – שותפות מוגבלת;
 - (2) "אבנר" – אבנר חיפושי גז ונפט – שותפות מוגבלת;
 - (3) "ישראלמקו" – ישראלמקו נגב 2 – שותפות מוגבלת;
 - (4) "דור" – דור חיפושי גז – שותפות מוגבלת;
 - (5) "נובל" – חברת Noble Energy Mediterranean LTD;
- וכן כל אדם המחזיק בזכויות נפט כמשמעות מונח זה בחוק הנפט, התשי"ב-1952 ממאגר 'תמר', בהווה או בעתיד - ביחד ולחוד;
- "תקופת ההסכם" – התקופה שחלה עם סיום תקופת ההרצה (Flow), כהגדרתה בהסכם והמסתיימת בתום 15 שנים או עד מיצוי עסקת הבסיס;

ב. התנאים :

1. המועד הקבוע בהסכם להודעה על מימוש האופציה יתוקן, כך שבמקום 2.4.2013 יבוא 15.4.2013.
2. האופציה תפוצל על פי המתווה שלהלן –
 - (1) משך תקופת האופציה יוגבל ממועד מימושה בפועל על פי ההסכם, ככל שתבחר חברת החשמל לממשה, ועד לא יאוחר מיום 31.12.2019 (להלן: "**מועד סיום תקופת האופציה**");
 - (2) עד ליום 15.4.2015, תודיע חברת החשמל לשותפות תמר אם בכוונתה להאריך את תקופת האופציה מעבר לקבוע בסעיף קטן (1) ועד לסוף תקופת האופציה כפי שקבועה בהסכם (להלן: "**הארכת תקופת האופציה**"). ככל שתבחר חברת החשמל להאריך את תקופת האופציה כאמור בס"ק זה, כמות הגז היומית, השנתית והכוללת יוותרו ללא שינוי.
 - (3) בחרה חברת החשמל שלא לממש את הארכת תקופת האופציה, הכמות השעתית המירבית תרד לכמות השעתית המירבית הקבועה בעסקת הבסיס והכמות היומית תרד לכמות שלא תעלה על הכמות היומית הקבועה בעסקת הבסיס עד לתום תקופת ההסכם, וכן יעודכנו הכמויות השנתית והכוללת בהתאמה.
3. לא תחול כל מגבלה על חברת החשמל בנוגע לרכישת גז טבעי מכל ספק גז טבעי אחר שאינו שותפות תמר.
4. שאר תנאי ההסכם לא ישונו בכל דרך שהיא אשר מרעה את מצבה של חברת החשמל, ובכלל זה לא ישונו לרעת חברת החשמל המחיר ותנאי התשלום, תנאי האספקה ומועדיה, כמויות האספקה וכו'.
5. שותפות תמר, לא תתקשרנה, במישרין או בעקיפין, בכל הסכם לאספקת גז ממאגר 'תמר' ללא קבלת היתר מראש ממערך הפיקוח על הגבלים עסקיים.
6. התעורר ספק בדבר פרשנותם או תחולתם של תנאים אלו, יובא הדבר להכרעת הממונה.

6. סוף דבר

לאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ולהעניק את הפטור המבוקש ביחס לנושאים שפורטו לעיל, בכפוף לתנאים האמורים בגוף החלטתי זו.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

פרופ' דיויד גילה

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, כ"ד סיון תשע"ב

14 יוני, 2012